

Варвари :руйнівники сторої
чи засновники нової
європейської цивілізації

- Ім'ям «варварів» греки називали всіх, хто не належав до їх народності, надаючи йому відтінку зневаги. Римляни тому ж сенсі вживали це словосполучення, називаючи всіх неримлян і негреків «barbari»; але наприкінці імперії, через часті сутички з германцями, цей термін переважно використовувався відносно останніх.
- Він настільки увійшов в життєвий обіг, що самі германці стали називати себе «barbari», що видно з їхніх юридичних пам'яток. Згодом германці й інші народи Заходу, бажаючи окреслити грубість, жорстокість і взагалі низький розвиток східних народів, називали їх тим самим ім'ям.
- У даний час це слово зробилося цілком загальним і нерідко вживається в повсякденному житті, проте, необхідно мати на увазі, що правильне його використання не дозволяє змішувати це словосполучення з терміном «дикі, дикуни».

Варвари (готи)

- Гóти (готською мовою: — Гутанс, лат. Gothi, Got(h)ones, дав.-гр. Γότθοι) — група східногерманських народів які протягом II-VIII ст. відігравали значну роль в історії ранньосередньовічної Європи. Це були германські племена, ймовірно, південно-скандинавського походження (деякі з вчених-археологів не підтримують цього твердження), які розмовляли на східногерманській готській мові (для якої готський єпископ Вульфїла в IV ст. розробив готську писемність). На початку нашої ери вони мігрували з півдня Балтики до Чорного моря та Дунаю, досягнувши кордонів Римської імперії та утворивши одне з перших державних утворень на території сучасної України - державу Ойум.

Назви племен

○ Остготи

○ Вестготи

Вестготи

- Вестготи відомі також як тервінги (Tervingi, в межах їх осідлості в районах на північ від Дунаю) або візиготи (Visigothi). Tervingi означає "лісові люди" (готичне triu - "дерево"); Vesi є самоназвою, яка означала щось на кшталт "благородного/доброго".

ОСТГОТИ

- Остготи відомі в двох формах назви: остроготи (Ostrogot) і остроготи-гревтунги (Ostrogotae Greutungi, варіанти: Greothingi, Grutungi, Grauthungi), де Greutungen вільному перекладі - жителі степу. Найстарішою відомою назвою остготів є Austrogoti (Historia Augusta, Vita Claudii 6,2).

Перший похід Аларіха в Італію. 401 - 403 рр..

- Після смерті в січні 395 року останнього імператора єдиної Римської імперії Феодосія повстали федерати імперії готи, розселені Феодосієм в Нижньої Мезії (сучасна північна Болгарія). Готські племена з Фракії і Мезії, що управляли до того часу різними вождями, обрали собі королем Аларіха і виступили на арену історії як єдина сила, що отримала в істориків з VI століття назва везеготов. в листопаді 401 році везеготов рушили походом в Італію, розорили місцевості у Венеції і осадили Медіоланум (суч. Мілан). При наближенні армії Стиліхона в березні 402 Аларіх зняв облогу і рушив далі на захід, у бік Галії

Другий похід Аларіха в Італію. 408 рік

- Другий похід Аларіха в Італію почалася відразу ж після страти римського полководця Стиліхона, єдиної людини, якого готи мали всі підстави побоюватися. Аларіх викликав з Паннонії брата своєї дружини Атаульф з військом готовий і гунів, а сам, не чекаючи їх, восени 408 року з Норіка перейшов Юлійські Альпи, безперешкодно перетнув річку По у Кремони і попрямував до Риму, не затримуючись на облогах великих міст і розоряти попутні при можливості. В жовтні 408 року Аларіх з'явився під стінами Рима, перерізавши всі шляхи постачання.
- Сенат Риму ухвалив стратити Серену, дружину Стиліхона, припускаючи в жінці джерело зради. Потім сенат, не дочекавшись допомоги від Гонорія, що засів в неприступною Равенні, зважився на переговори з Аларіхом. До цього часу, за словами Зосими, вулиці Рима заповнили трупи померлих від голоду та супутніх хвороб. Раціон харчування був зменшений до третини від звичайного. Коли посли Риму заявили про городян, готових битися, Аларіх розсміявся: "Густу траву легше косити, ніж рідкісну".

Зняття облоги

- Аларіх погодився зняти облогу на умовах виплати йому 5 тис. фунтів (1 600 кг) золота, 30 тис. фунтів (9800 кг) срібла, 4 тис. шовкових тунік, 3 тис. пурпурних покривал і 3 тис. фунтів перцю. Для викупу римлянам довелося зірвати прикраси з зображень богів і переплавити деякі статуї. Коли після сплати контрибуції в грудні 408 року ворота міста відкрилися, до готів пішло більшість рабів числом до 40 000

Захват Риму

- 24 серпня 410 року готи увірвалися в Рим через Саларійські ворота. Сучасник падіння Риму, письменник з Константинополя Созомен повідомив тільки, що Аларіх взяв Рим зрадою. Пізніші письменники передають вже легенди.
- Прокопій (середина VI століття) привів дві історії. За однією з них Аларіх подарував римським патриціям 300 доблесних юнаків, видавши їх за рабів, які в домовлений день перебили варту і відкрили ворота Риму. За іншою історією ворота відкрили раби однієї знатної жінки Проби, яка "зглянулася над римлянами, що гинули від голоду та інших лих, бо вони вже стали поїдати один одного".
- Голод не став наслідком облоги, яка не могла бути скільки-небудь тривалою. Лиха жителів були викликані порушенням підвезення продовольства з Африки протягом попереднього півроку. За словами Зосими в Римі відчували більш жорстокий голод, ніж коли місто було обложене готами в 408 році. Ще до нападу Аларіха деякі римляни висловлювали протест і відчай криками: "Встановіть ціну за людську плоть!" [
- Історики приймають точку зору, що римські раби впустили готовий до міста, хоча достовірні свідчення про те, як саме це сталося, відсутні. Вперше за 8 століть Рим, найбільше місто розвалюється Західної імперії, піддався розграбуванню.

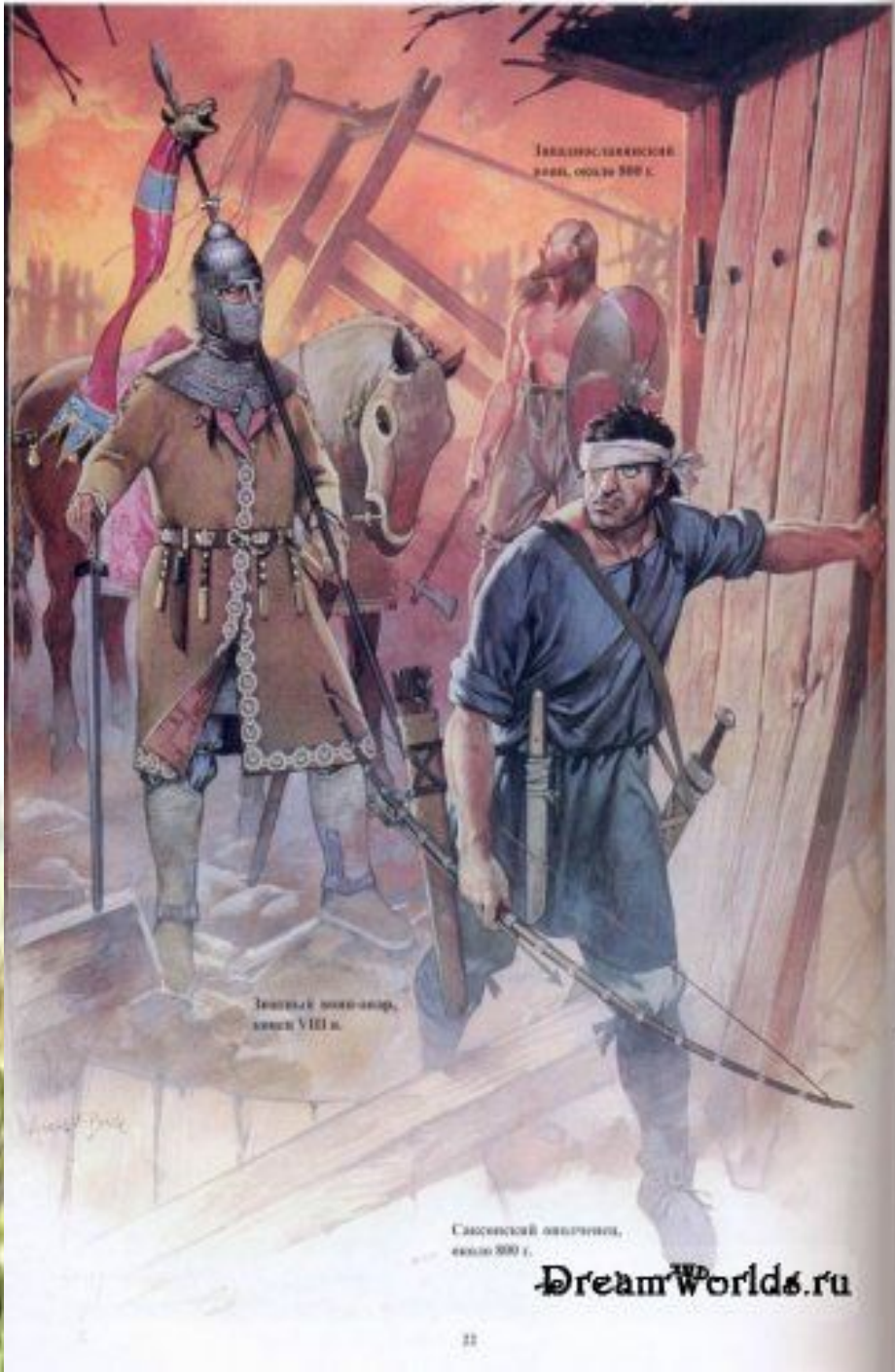

- Розорення міста йшло 2 повних дні і супроводжувалося підпалами і побиттям мешканців. За словами Созомена Аларіх наказав не чіпати тільки храм апостола Св. Петра, де завдяки його просторим розмірами знайшло притулок безліч жителів, згодом заселили знелюднення Рим.
- Ісидор Севільський (письменник VII століття) передає вельми пом'якшений варіант падіння Риму. У його викладі "дикість ворогів [готовий] була досить стриманою" і "ті, хто перебував поза церков, але просто волав до імені Христа і святих, отримали від готовий пощаду". Ісидор підтвердив повагу Аларіха до святилища Апостола Петра - вождь варварів наказав повернути всі цінності в храм, "сказавши, що він воює з римлянами, а не апостолами" [24].
- Готи не мали причин винищувати жителів, варварів цікавили передусім їх багатства і продовольство, якого в Римі не було. Одне з надійних свідчень, що описують падіння Риму, міститься в листі відомого богослова Ієроніма від 412 року до якоїсь Принципи, пережила разом зі знатної римської матроною Марцеллом наліт готовий. Ієронім так висловив потрясіння від події:

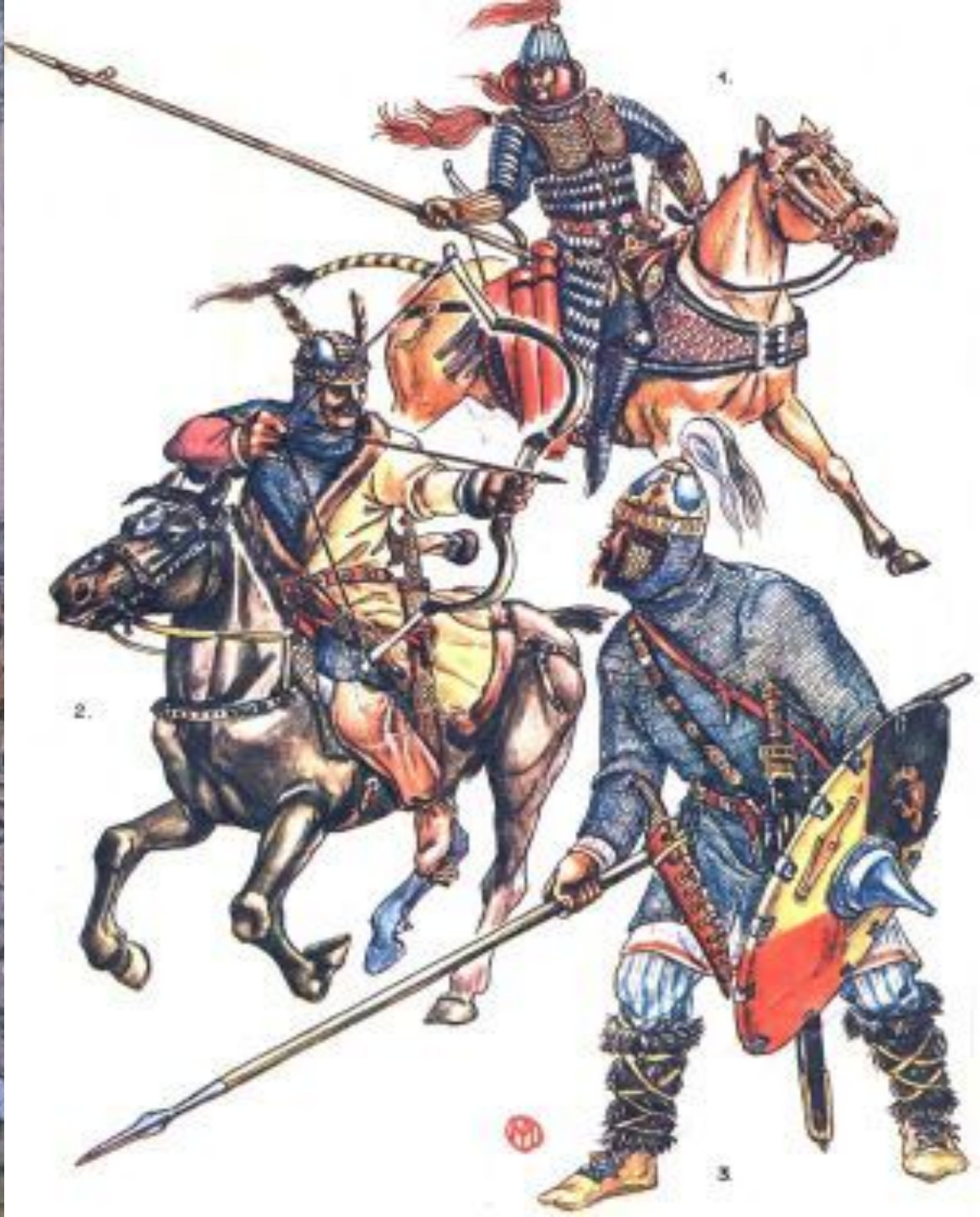
- Голос застряє в моєму горлі, і поки я диктую, ридання переривають моє виклад. Місто, яке захопив весь світ, сам виявився захоплений, більше того, голод передував мечу, і тільки деякі з городян вціліли, щоб стати бранцями".

- "Взяли сам Рим і, спустошивши його, багато хто з чудових його будівель спалили, скарби розграбували, кількох сенаторів піддали різним стратам і умертвили".

Наслідки

- Після розграбування Риму Аларіх рушив на південь Італії. Причини поспішного видалення з міста точно не відомі, Сократ Схоластик пояснює це наближенням армії зі Східної Римської імперії (Візантії):
- "Після цього, злякавшись поголосу, що цар Феодосій послав проти нього військо, він звернувся у втечу. І чутка не була вигадана: військо дійсно йшло, тому Аларіх, не перенісши, як я сказав, і одного слуху про те, поспішно пішов".
- Готи досягли Регія (суч. Реджо ді Калабрія на крайньому півдні материкової Італії), звідки збиралися через Мессинську протоку потрапити на Сицилію, а потім в багату хлібом Африку. Проте буря розкидала і потопила кораблі, зібрані для переправи. Аларіх повів військо назад на північ. Не встигнувши піти далеко, він помер в кінці 410 року біля міста Козенца.

- Готи досягли Регія (суч. Реджо ді Калабрія на крайньому півдні материкової Італії), звідки збиралися через Мессинську протоку потрапити на Сицилію, а потім в багату хлібом Африку. Проте буря розкидала і потопила кораблі, зібрані для переправи. Аларіх повів військо назад на північ. Не встигнувши піти далеко, він помер в кінці 410 року біля міста Козенца.
- Наступник Аларіха король Атаульф вивів готовий у 412 році з розореної Італії в Галлію, де незабаром на її західних землях утворилося одне з перших німецьких королівств на уламках Римської імперії - держава вестготів. В січні 414 року Атаульф одружився на сестрі римського імператора Галле Плацидії, що потрапила в заручники до готів ще до падіння Риму. Олімпіодор, описуючи весілля, повідомив про весільний подарунок короля. Нареченій з римської імператорської сім'ї піднесли 50 чаш з дорогоцінними каменями, награвованими в Римі.

